

Sygn. akt III USK 557/21

POSTANOWIENIE

Dnia 25 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania S. J.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy rolniczej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 25 sierpnia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 8 lipca 2021 r., sygn. akt VIII Ua [...],,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 lipca 2021 r., VIII Ua [...], Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. oddalił apelację S. J. od wyroku z dnia 30 września 2020 r., VII U [...], którym Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L., oddalił odwołanie od decyzji z dnia 7 stycznia 2015 r. Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, odmawiającej ubezpieczonemu prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku ubezpieczony zarzucił naruszenie: 1. art. 10 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2336) w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.; 2. art. 10 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.; 3. art. 10 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym

rolników; 4. art. 10 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym; 5. art. 4 pkt 11, art. 6 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1840) oraz § 10 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze zwierząt gospodarskich. (Dz.U. Nr 118, poz. 1268 z późn. zm.); 6. art. 382 k.p.c., art. 387 § 21 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c.; 7. art. 382 k.p.c., art. 387 § 21 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c.; 8. art. 382 k.p.c., art. 387 § 21 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c.; 9. art. 382 k.p.c., art. 387 § 21 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c.; 9. art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 20512 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności; 10. art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 20512 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności; 11. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 20512 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności; 12. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 20512 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności; 1. art. 382 k.p.c., art. 387 § 21 k.p.c.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił jej oczywistą zasadnością, polegającą: po pierwsze na oczywiście błędnym przyjęciu przez Sąd drugiej instancji, że ciężar dowodu, co do faktów uzasadniających oddalenie odwołania spoczywa na wnioskodawcy, a nie na pozwanym organie rentowym, który wywodzi z tych faktów skutki prawne, odmawiając prawa do jednorazowego odszkodowania; po drugie na oczywiście błędnym zakwalifikowaniu przez Sąd Okręgowy, zachowania wnioskodawcy jako rażącego niedbalstwa na podstawie opinii lekarsko-weterynaryjnej z dnia 24 marca 2017 r., która była w całości kwestionowana przez wnioskodawcę w treści zarzutów, co do których Sąd drugiej instancji nie dopuścił opinii uzupełniającej, przy jednoczesnym zaniechaniu przez ten Sąd podania szczegółowych motywów przyjęcia kwalifikacji niedbalstwa jako

rażącego. W ocenie skarżącego uchybienia Sądu drugiej instancji są tego rodzaju, że w sposób oczywisty i bezpośredni naruszają przepisy wskazane w *petitum* skargi kasacyjnej, w szczególności przepisy prawa materialnego zawarte w art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c., jak również przepisy postępowania, w sposób mający istotny wpływ na wynik sprawy. Co do oceny zachowania skarżącego jako rażącego niedbalstwa, skarżący twierdzi, że Sąd drugiej instancji swoje wnioski oparł na błędnej wykładni i niewłaściwym zastosowaniu art. 4 pkt 11, art. 6 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt oraz § 10 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze zwierząt gospodarskich.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Pozwany jest przekonany, że wniesiona przez niego skarga powinna zostać rozpoznana z uwagi na jej oczywistą zasadność, której upatruje w nieprawidłowym postępowaniu Sądu, wyrażającym się w naruszeniu reguły rozkładu ciężaru dowodu i uznaniu, że to na wnioskodawcy spoczywa ciężar udowodnienia okoliczności, z których wywodzi skutki prawne.

Stanowiska skarżącego Sąd Najwyższy jednak nie podziela, wobec czego wskazana okoliczność nie stanowi przesłanki przemawiającej za potrzebą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się, że powoływanie się na "oczywistą zasadność" skargi kasacyjnej wymaga od skarżącego wykazania kwalifikowanego naruszenia prawa, a więc zastosowania przepisu błędnie interpretowanego, co spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, dotkniętego brakami widocznymi "gołym okiem", bez

potrzeby dokonywania głębszej analizy prawnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 19 grudnia 2020 r., IV CSK 451/20, LEX nr 3148198 oraz z dnia 5 lipca 2021 r., III CSK 209/20, LEX nr 3230216). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133; z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967; z dnia 19 stycznia 2022 r., III PSK 123/21, LEX nr 3324590).

W ocenie Sądu Najwyższego w rozpoznawanym przypadku nie doszło do kwalifikowanego naruszenia prawa. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiono żadnej argumentacji, która mogłaby przemawiać za taką konstatacją. Strona skarżąca polemizuje jedynie z rozstrzygnięciem Sądu drugiej instancji i dokonaną przez ten Sąd oceną stanu faktycznego sprawy, którym Sąd Najwyższy jest związany zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy w oparciu o dowody, którymi dysponował, w przekonujący i obszerny sposób wyjaśnił, powołując się na treść art. 10 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, powody wyłączające prawo wnioskodawcy do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej. Przepis ten statuuje dwie niezależne przesłanki wyłączające prawo do dochodzonego świadczenia, stanowiąc, że następuje to w przypadku, gdy ubezpieczony spowodował wypadek umyślnie albo skutek rażącego niedbalstwa (pkt 1) lub będąc w stanie nietrzeźwości bądź pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych środków o podobnym działaniu, sam w znacznym stopniu przyczynił się do wypadku (pkt 2). Sąd drugiej instancji, nie miał wątpliwości, że wnioskodawca w chwili zdarzenia znajdował się pod wpływem alkoholu, a jego

postępowanie można ocenić jako rażące niedbalstwo, w szczególności ze względu na fakt przetrzymywania zwierzęcia, co do którego cech charakteru był świadomy, w warunkach nasilających wystąpienie agresji.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego o zakwalifikowaniu zachowania jako rażąco niedbałego w rozumieniu art. 10 ust. 2 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników można mówić wówczas, gdy sprawca umyślnie (świadomie, celowo) i bez uzasadnionej potrzeby narusza podstawowe zasady bezpiecznego postępowania oraz ignoruje następstwa swojego zachowania, nie przewidując (nie uświadamiając sobie), że może ono doprowadzić do wypadku, chociaż możliwość wystąpienia takiego skutku w danych okolicznościach jest łatwa do przewidzenia nawet dla osoby o niskiej przezorności i nieposiadającej specjalnej wiedzy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2016 r., I UK 439/15, LEX nr 2135804). Taka też sytuacji nastąpiła w rozpoznawanej sprawie.

W ocenie Sądu Najwyższego, nie ma podstaw do przyjęcia, że Sąd Okręgowy naruszył w sposób kwalifikowany art. 6 k.c. Przepis ten reguluje ciężar dowodu, wymagając od strony udowodnienia faktów, z których wywodzi ona skutki prawne, i przesądzając w ten sposób, kogo obciążają konsekwencje ich niewykazania. Naruszenie art. 6 k.c. mogłoby wchodzić w rachubę, gdyby sąd wadliwie zidentyfikował stronę, która powinna wykazać określone okoliczności i w konsekwencji obciążył ją w nieuzasadniony sposób skutkami ich niewykazania. O wadliwej wykładni art. 6 k.c. nie można natomiast mówić w razie stwierdzenia przez sąd, że strona nie przedstawiła materiału dowodowego wystarczającego do ustalenia stanu faktycznego zgodnie z jej twierdzeniami oraz wyobrażeniami. Zarzut odnoszący się do tej okoliczności w rzeczywistości odnosiłby się do ustalenia faktów lub oceny dowodów, a więc zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. nie mógłby być podstawą skargi kasacyjnej. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2021 r., I CSK 559/20, LEX nr 3219736).

Z podanych względów Sąd Najwyższy w oparciu o art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

[as]

